

II. správa SNB
Analytický odbor

Č.j.: CB-0077/120/03-89

V Praze dne 16.6.1989

Výtisk č.: 1
Přílohy: 5/13

Denní situační zpráva č. 120/89 ze dne 16.6.1989

K bodu 2a : viz příloha č. 3

K bodu 2b : viz příloha č. 2, 4, 5

K bodu 3 : Ø

K bodu 4 : viz příloha č. 1

Náčelník II. správy SNB
ta vy ře plk. PhDr. Karel VYKYPŘEL

Vyhodoveno 5x

- c. 1 - OAI VOC
- c. 2 - DOKO
- c. 3 - T. J. Zničeno
- c. 4 - Zničeno
- d - Zničeno

Výtisk č.:
Počet listů:

K bodu 4

Rozdělovník č. 1

Dne 14. června 1989 se uskutečnila společenská akce v hotelu FORUM, kterou pořádal tiskový rada ZÚ NSR v Praze Johannes RIEGER v souvislosti s ukončením jeho působení v ČSSR.

Na této akci se velvyslanec NSR v ČSSR H. HUBER a velvyklanecký rada ZÚ NSR v ČSSR E. METZGER vyjadřovali k průběhu návštěvy GT ÚV KSSS s. M. GORBAČOVA v NSR. Podle názoru velvyslance NSR v Praze HUBERA je nadšené přivítání, jehož se M. GORBAČOVI dostalo v NSR zcela samozřejmě. Po 45 let žilo obyvatelstvo v NSR ze strachu před sovětským útokem. Někdy byl ten strach i zaměrně šířen, jedno zda z vnitropolitických nebo zahraničně politických, nebo jiných důvodů, jedno zda oprávněně, jedno zda neoprávněně. Ale ten strach tady byl a stál mnoho finančních prostředků, které byly vynakládány na zbrojení. A najednou se objevil muž, který věrohodně zbavil lidí strachu před válkou, strachu před Sověty. Odpověď nemohla být jiná než nadšené uvítání. Pochopili to nejen lidé velkého státnického rozhledu, jako je spolkový prezident NSR Richard von WEIZSÄCKER, ale pochopili to i drobní lidé, kteří měli největší strach. HUBER dále řekl, že ne náhodou se srovnává přijetí M. GORBAČOVA s přijetím bývalého amerického prezidenta Johna KENNEDYHO po zřízení berlínské zdi. KENNEDY tehdy Němce také zbavil jednoho strachu, totiž, že zůstanou osamoceni, vystaveni hrozbe ze sovětské strany a NDR.

Velvyslanecký rada Ernst METZGER uvedl, že ne ve všem se splnilo přáno Bonnu. Moskva nemohla přehlédnout tvrdý postoj NDR v otázce Západního Berlína. Nicméně GORBAČOV V výrok, že zdi a ostnaté dráty nejsou na věčnost, který byl potom mluvčím ministerstva zahraničních věcí SSSR GERASIMOVEM poněkud zmírněn, nasvědčuje tomu, že se i v tomto směru něco pohybuje. GORBAČOV údajně dal spolkovému kancléři KOHLOVI jasně nejeho, že nemůže na nejvyššího představitele NDR HONECKERA dělat nátlak. Zpronevěřil by se pak zásadě, že Sovětský svaz se už nikdy nebude vměšovat do vnitřních záležitostí svých spojenců. METZGER dále hovořil o tom, že NDR nemůže připustit, aby lodě ze Západního Berlína pluly pod ruskou NSR přes území NDR po Labi do Hamburku. To by byly příliš reality Západního Berlína na očích obyvatel NDR. Proto také nedošlo, podle METZGERA, k podpisu očekávané dohody o vnitrozemské plavbě.

Poznatek byl získán dne 15.6. 1989 prověřeným Pramenem č. 1 a informuje o názorech velvyslance NSR v Praze HUBERA a velvyslaneckého rady METZGERA na průběh oficiální návštěvy s. GORBAČOVA v NSR. Je ho možno využít do informačního toku.

AJ J. odb.

ARCHIV
Zrcadlo Stupeň utajení (svazek 1) dnem

Výtisk č.: 1
Počet listů: 1

K bodu 2b

Rozdělovník č. 1

Stanislav POŠUSTA člen přípravného výboru "Společnosti pro studium demokratického socialismu" (SSDS) uskutečnil dne 31. května 1989 telefonický rozhovor s Radomírem LUŽOU (představitelem soc. dem. v exilu). LUŽA POŠUSTOVY sdělil, že dopis odeslaný přípravným výborem SSDS Socialistická internacionála (SI) obdržela. U Willi BRANDTA se dopis setkal s vřelým přijetím a ihned ho nechal rozmažat sekretariátem SPD.

V dopise přípravný výbor SSDS žádal o pomoc při povolávání a o vyslání určité osoby z SPD či SI, která by činnosti SSDS v ČSSR byla nápomocna. LUŽA dále POŠUSTU informoval, že o obsahu dopisu a stanoviscích SI a SPD byli informováni všichni pracovníci sekretariátu SPÖ. Na základě toho posílají do ČSSR písemné materiály strany a chtějí, aby vjem materiálů byl ze strany SSDS potvrzen.

Poznatek byl získán dne 8.6.1989 prověřeným Pramenem č. 1, informuje o ohlasu na dopisy, které zasílal přípravný výbor SSDS do zahraničí. Je ho možno využít do informačního toku.

Afz 12. odb.

Výtisk č.: /

Počet listů: /

K bodu 2a

Rozdělovník č. 1

V souvislosti s vnitropolitickým vývojem v ČSSR po XVII. sjezdu KSČ se v činnosti britské nevládní instituce British Council (Britská rada) objevují od roku 1987 nové vývojové trendy, směřující k prohloubení ideodiverzního působení a posílení probritského smýšlení části našeho obyvatelstva.

Jedním z hlavních rysů nové orientace Britské rady, reprezentované v ČSSR kulturním oddělením při ZÚ Velké Británie, je oslabit význam některých ustanovení oficiálního dokumentu "Program kulturních, školských a vědeckých výměn mezi vládou ČSSR a vládou Spojeného království Velké Británie a Severního Irska" s cílem oslabit vliv čsl. úřadů na rozhodování a výběru čsl. účastníků výměn. Poslední platná dohoda byla podepsána v roce 1988 s dobou platnosti 2 roky. Hlavní úsilí představitelů Britské rady, pracovníků působících na kulturním oddělení ZÚ da dalších britských představitelů je orientováno na znovulegalizování přímého působení Britské rady v ČSSR a s tím souvisejícím zřízením oficiálního střediska této instituce v Praze a její pobočky v Bratislavě a dosáhnout tak stavu, který existoval od roku 1950. V tomto roce byla činnost všech institucí Britské rady rozhodnutím čsl. úřadů vzhledem k otevřené nepřátelské činnosti zastavena. Písemný návrh na zřízení střediska byl předložen FMZV již v roce 1987; zřízení tohoto střediska mělo být jedním z bodů jednání ministra zahraničních věcí Velké Británie Geofrey HOWE při jeho oficiální návštěvě v ČSSR v červenci tohoto roku. Tato návštěva však byla brit-

skou stranou zrušena na protest proti vyhoštění britských diplomatů ze dne 26.5.1989. Další eventualitou řešení, kterou prosazuje kulturní atašé POTTS James je zahrnout samostatné ustanovení o zřízení střediska do návrhu nového Programu, který má být podepsán v roce 1990. V případě schválení čsl. stranou je Britská rada ochotna uvolnit dostatečné finanční prostředky na zakoupení a renovaci nějakého historického objektu v centru Prahy.

Dalším rysem nové orientace je snaha o rozšíření kulturních, školských a vědeckých styků mimo rámec oficiálního Programu, reprezentovaná zejména projektem Oxfordské univerzity "Oxford Colleges Hospitality Scheme" z roku 1987. Tento projekt zahrnuje 2 studijní programy - Oxfordský program v oblasti sociálních, přírodních a humanitních věd a Program Open Society Fund Inc. pro stipendia v oblasti humanitních a přírodních věd. V rámci těchto programů bylo v r. 1988 vybráno několik desítek čsl. občanů s vysokoškolským vzděláním, přičemž při výběru byl podstatnou měrou omezen vliv čsl. úřadů. První stáže na Oxfordské univerzitě byly zahájeny v říjnu 1988. Jejich délka je od jednoho do šesti měsíců.

Vedle oxfordského projektu připravuje Britská rada další, např. "Beatrice Webb Trust" projekt a projekt Katolické univerzity v Leuvenu.

K prohloubení britského vlivu věnovala britská strana v posledních dvou letech stálé úsilí k rozšíření počtu britských lektorů angličtiny v ČSSR. V současné době působí na několika vysokých školách 7 lektorů a od nového školního roku bude jejich počet zvýšen o další 2. Britská rada navrhla čsl. straně poskytnutí lektorů i pro oblast středního školství.

V souvislosti se snahou Vysoké školy ekonomické zřídit v ČSSR tzv. "školu manažerů", organizuje Britská rada od září 1989 osmitýdenní kurzy pro 12 čsl. odborníků z oblasti řízení ekonomiky. V rámci výběru vhodných kandidátů bylo rozesláno na čsl. instituce okolo 100 dotazníků; při konkrétním výběru zájemců bude mít rozhodující slovo kulturní a obchodní oddělení ZÚ Velké Británie v Praze.

Podle vlastního hodnocení představitele Britské rady v ČSSR - kulturního ataše POTTSE, došlo v letech 1987 až 1989 ke značnému rozšíření kulturních kontaktů. Za vyvrcholení je označován Týden britské hudby v říjnu 1988. Značnou měrou vzrostl počet čsl. občanů, zejména mládeže, navštěvujících pravidelně kulturní oddělení a využívajících jejich služeb, zejména půjčování knih, magnetofonových nahrávek, čítárny, fotokopírovacího zařízení a filmových a video představení. Knihovna má v současné době podle britských údajů 2 000 evidovaných štenářů. Od roku 1987 se zvýšily knihovní výpůjčky 3x, půjčování videokazet organizacím 2x. Vzhledem k nárůstu zájmu čsl. občanů o styky s kulturním oddělení navrhoje kulturní ataše rozšířit prostor tétoho oddělení, zejména pro potřeby informačního centra a čítárny. K usnadnění administrativního zabezpečení činnosti kulturního oddělení byl zde v roce 1987 instalován počítačový systém BOSS, obsahující mimo jiné stykovou základnu tohoto oddělení.

Podle písemné zprávy kulturního ataše z května 1989, bylo na finanční rok 1989-90 uvolněno pro ČSSR 100 tisíc liber Šterlingů, určených mimo jiné k pokrytí nákladů na tzv. Školu manažerů, rozšíření počtu lektorů a tzv. letních jazykových škol.

Pro činnost kulturního oddělení ZÚ je charakteristické, že jeho pracovníci nevyhledávají styky s představiteli vnitř-

ního protivníka s cílem vyhnout se případné politické kompromitaci a neohrozit tím záměry Britské rady v ČSSR.

K pracovníkům kulturního oddělení nebyly v poslední době získány žádné informace o případné zpravodajské činnosti vůči ČSSR. Na základě zhodnocení jejich dosavadní činnosti lze předpokládat, že svoji aktivitu vytvářejí vhodné podmínky pro činnost rezidentury SIS, legalizované na ZÚ. Pracovníci kulturního oddělení organizují různé společenské akce kulturní povahy s účastí čsl. občanů, kterých se zúčastňují i další pracovníci ZÚ. Například asistent kulturního ataše CUNNINGHAM organzuje pravidelně "setkání" čsl. občanů, kteří prostřednictvím Britské rady navštívili služebně Velkou Británií. Této akce se v uplynulých dvou letech zúčastňovali i ustanovení či předpokládaní pracovníci rezidentury SIS. V otázce výběru čsl. účastníků "Školy manažerů" ve Velké Británii, spolupracuje kulturní oddělení s 1. tajemníkem ZÚ pro obchodní záležitosti DAVEYM, který byl kubánskými přáteli označen za kádrového pracovníka SIS.

V záležitosti zřízení výše zmíněné Školy manažerů se aktivně angažoval též velvyslanecký rada ZÚ John Mc GREGOR, který ve vztahu ke kulturnímu oddělení prosazuje zájmy politické sekce ZÚ.

Jedná se o tématickou informaci, která byla zpracována na základě poznatků, získaných Frameny č. 1., 2 a 3 od konce r. 1987 do současné doby. Je možno ji využít v informačním toku v rámci rozdělování č. 1.

Jsou realizována opatření k další kontrole v zájmových objektech s cílem zamezit vytvoření oficiálního střediska Britské rady v Praze.

17 3. odb.

Výtisk č. :
Počet listů :

K bodu 2 b)

Rozdělovník č.1.

Dne 10.6.1989 se uskutečnila u Jiřího MARKA v [REDACTED], [REDACTED], schůzka členů a aktivistů tzv. nezávislých iniciativ ze Západočeského kraje. Schůzku zorganizoval a řídil především Jindřich KONEČNÝ spolu s Jiřím ŠAŠKEM a Jiřím MARKEM z Plzně. Schůzky se zúčastnilo cca 40 osob a z pozvaných hostů přijeli Emanuel MANDLER a Jiří MATZNER za DI, Rudolf BATĚK a Pavel NAUMAN / a další 3 osoby / za HOS a mluvčí CH-77 Tomáš HRADÍLEK a Dana NĚMCOVÁ.

Z celkového jednání, které trvalo 4-5 hodin vyplynuly následující závěry :

- bylo dohodnuto, že na přípravě oslav osvobození Zpč kraje v r. 1990 se bude organizačně podílet přípravný výbor, který bude řídit ŠAŠEK z Plzně,
- Jiří FUCHS / redaktor STRESU / agitoval a informoval o připravovaných akcích v Karlových Varech, vycházející ze záměru tzv. Společnosti pro veselou současnost. Je připravována např. nelegální výstava obrazů v lese, různé večírky a happeningy ve stylu házení míčků a balonků na kolonádu a pod. Tyto akce byly přijaty se všeobecným souhlasem,
- jednotliví hosté informovali přítomné o činnosti nezávislých iniciativ. Rudolf BATĚK informoval o činnosti HOS a v podstatě nabíral nové členy. Jako nejpodstatnější záměr uvedl, že v nejbližší době bude HOS vyhlášen jako poli-

tická strana, se záměrem postavit vlastní kandidátku na příští volby do zastupitelských orgánů.

- MANDLER informoval o činnosti DI a zaměřil se především na nutnost drobné, postupné " mravenčí práce " a v podstatě odmítl organizování demonstrací a manifestací.

HRADÍLEK ve svém vystoupení jednoznačně podporoval organizování demonstrací a manifestací a ostře napadl DI a názory MANDLERA odmítl. V této souvislosti uvedl, že je potřeba skoncovat s papárováním a přejít do rozhodující ofenzivy. Přes některé protesty / BATTĚKA, MANDLERA/ dal hlasovat o tom, kdo podporuje nátlakové akce formou demonstrací a manifestací. Většina přítomných se vyslovila souhlasně. Proti hlasoval MANDLER a Dana NĚMCOVÁ, např. BATTĚK nehlasoval a hlasování vůbec odmítl.

V následném vystoupení BATTĚKA se objevila snaha zmírnit ostrý spor, který vznikl mezi HRADÍLKEM a MANDLEREM. I přes toto " diplomatické " vystoupení se nepodařilo najít kompromisní stanovisko. Částečným úspěchem MANDLERA bylo získání několika zájemců o činnost DI ve směru skupiny pro odborovou činnost.

Celkově lze konstatovat, že hlavním cílem schůzky bylo upevnit vedoucí postavení Jindřicha KONEČNÉHO v rámci nelegálních struktur Zpč kraje. K tomu přispěla i poměrně reprezentativní účast zástupců vedení HOS, DI a CH-77. V nejbližší době by měl KONEČNÝ zorganizovat schůzku signatářů a přívrženců HOS ze Zpč. kraje.

Mimo uvedených osob se schůzky zúčastnil také Jan RAMPICH, který přivedl v podstatě polovinu přítomných osob. Většinou se jednalo o osoby z řad undergroundu s výraznými radikálními názory.

Poznatky byly získány dne 15.6.1989 Pramenem č. 1
a jsou hodnoceny jako seriozně přenesené. Lze je využít
v rámci rozdělovníku č. 1.

Jsou realizována opatření k další kontrole činnosti představitelů tzv. nezávislých iniciativ s cílem prohloubit různe typy, které mezi nimi vznikají.

A7 10.0db.

Výtisk č. : 2

Počet listů : 3

Rozdělovník č. 1.

Radomír LUŽA / čs. emigrant po r. 1948 / se vyjádřil, že vznik " Společnosti pro studium demokratického socialismu " v ČSSR / dále jen SSDS / se stal předmětem mimořádného zájmu vedení západních sociálně demokratických a socialistických stran, především SPD, socialistické strany Francie a Socialistické strany Itálie.. Podle LUŽI se v současné době zvedne frekvence styků Západu na osoby, které při založení SSDS jsou angažovány, a to z toho důvodu, že ze strany členské základny je vedení jednotlivých stran Socialistické internacionály vytýkáno, že křesťansko demokratické strany je při styku ■ Východem " předběhly ". Tato " nečinnost " s východní sociální demokracií dala příležitost ke vzniku současného postavení klerikálně orientované SOLIDARITY v PLR a tím došlo k tomu, že se PLR úplně vymklo z vlivu Socialistické internacionály / SI /. Proto zvýšený zájem o styk se soc. demokracií v ČSSR má pro západní sociálně demokratické a socialistické strany strategický význam pro současný předvolební boj.

LUŽA žádal POŠUSTU, aby navázali písemný styk s italskou socialistickou stranou, jmenovitě CRAXIM, se švédskou soc. dem. stranou - KARLSONEM, dánskou soc. dem. stranou - - STTERLITZEM a s MITTERANDEM. Na tyto osoby mají být zaslány dopisy, které je o vzniku SSDS budou oficielně informovat

a na jejich základě tito představitelé budou SSDS podporovat. Z těchto důvodů POŠUSTA jednal s GROMANEM / bývalý předseda Mezinárodního svazu studentsva /, který provede přeložení dopisu do francouštiny. Překlad do angličtiny a italštiny zajistí POŠUSTA prostřednictvím Jiřího HÁJKA. LUŽA tuto záležitost s výše uvedenými představiteli SI osobně projednal.

Na posledním zasedání SI / předsednictva / bylo rozhodnuto, že v prvopočátku bude styk se soc. dem. v ČSSR v první fázi uskutečňovat prostřednictvím SPD a tímto stykem byl pověřen DINGELS a GLOTZ.

Dne 15.6.1989 se mělo ve Vídni uskutečnit jednání LUŽI a JANÝRA s Franzem VRANITZKIM, kde měla být otázka spolupráce rakouské SPÖ se soc. dem. v ČSSR konkretizována / výsledek není znám, poznatek byl získán před touto schůzkou /.

Rovněž 15.6.1989 se měla ve Stockholmu uskutečnit zasedání SI, na které byl pozván oficielně Jiří HÁJEK, který měl referovat o vzniku a podmírkách SS S v ČSSR.

LUŽA rovněž tlumočil POŠUSTOVI žádost BANDTA, aby byl v ČSSR na podzim uspořádán mezinárodní seminář na téma " Socialismus a úloha sociální demokracie ". POŠUSTA se má oficielně obrátit na ÚV KSČ s žádostí o účast na tomto semináři. BANDT zajistí v případě konání semináře účast na úrovni ideologických tajemníků soc. dem. stran. Finanční záležitosti spojené se seminářem uhradí SPD.

POŠUSTA v současné době prověřuje možnosti založení tiskárenského družstva se zahraniční účastí. Finanční prostředky by byly hrazeny z nadace EBERT STIFTUNG.

LUŽA požadoval, aby do SSDS nebyly přijaty osoby s antikomunistickým zaměřením typu BATTEKA, HAVLA a pod., které by se mohly stát jedním z důvodů nepovolení činnosti SSDS, protože podle jeho informací, které má z ÚV KSČ, jsou SSDS a OBRODA pojímány jako struktury, se kterými lze vést konstruktivní

dialog, a proto těmto skupinám bude ze zahraničí poskytována podpora na úkor CH-77, VONS a pod.

Počáteční LUŽI odjíždí v červnu do Vídně KURAL - historik, kterého bude podrobně informovat.

Poznatek byl získán dne 15.6.1989 Pramenem č. 1 a je hodnocen jako seriozní. Při jeho využití v informačním toku FMV je nutno dbát zachování konspirace Pramene.

Jsou realizována opatření k zajištění kontroly SSDS s cílem zjišťovat jejich záměry jak u nás tak ze strany SI.

A7

10.odb

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušený stupeň učtení (svazku) dnem 1.1.2008 podle ustanovení
335